

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

10 noiembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Boico Victor, Toma Nadejda, Țurcan Anatolie, Cobzac Elena,

juducând, fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Gavdiuc Valentina, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 07 noiembrie 2019, în cauza penală în privința lui

Istrati Artur xxxxxx, năsut la xxxxxx.

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: :08.02.2018 - 14.02.2019;

Instanța de apel: 12.03.2019 - 07.11.2019;

Instanța de recurs: 02.01.2020 – 10.11.2020.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința judecătoreiei Bălți, sediul central din 14.02.2019, Istrati Artur a fost achitat pe cauza penală intentată în privința acestuia, fiind învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal, pe motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii.

2. În sentință, prima instanță a constatat că: Istrati Artur a fost învinuit de organul de urmărire penală precum că, acționând cu intenție unică, prin mai multe acțiuni infracționale identice, comise cu același scop și prin aceeași metodă, în perioada anilor 2013-2014, sub pretextul investirii mijloacelor bănești într-o afacere care are ca gen de activitate vânzarea-cumpărarea cerealelor, prin înșelăciune și abuz de încredere, a dobândit ilicit de la Stadnițchi Vitalie mijloace în sumă totală de 210 000 lei, prin ce i-a cauzat părții vătămate o daună materială în proporții deosebit de mari.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, instanța a reținut că, în drept, organul de urmărire penală a încadrat acțiunile inculpatului în baza art.190 alin.(5) Cod penal - escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altor persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, cu cauzare de daune în proporții deosebit de mari.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către procurorul în Procuratura mun. Bălți, Sergiu Marcaușan, prin care a solicitat casarea sentinței, rejudecarea

cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care inculpatului Istrati Artur să-i fie aplicată o pedeapsă prevăzută de art.190 alin.(5) Cod penal, sub formă de închisoare pe un termen de 9 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a exercita activitate ce ține de mânăuirea mijloacelor bănești pe un termen de 3 ani.

3.1 În argumentarea apelului procurorul a invocat că:

- instanța de judecată a constatat greșit învinuirea adusă inculpatului de către acuzatorul de stat;

- este vădit că faptele întreprinse de Istrati Artur întrunesc elementele componenței de infracțiune prevăzută de art.190 alin.(5), și nicidecum nu pot fi apreciate drept relații de natură civilă dintre Istrati Artur și Stadnițchi Vitalie, după cum a apreciat instanța de fond cu referire la lipsa laturii obiective și a laturii subiective a infracțiunii de escrocherie în faptele inculpatului.

- caracterul înșelător al acțiunilor inculpatului rezultă din declarațiile părții vătămate Stadnițchi Vitalie, care a explicat că anterior inculpatul împrumuta de la acesta sume de bani, motorină, însă tot timpul îi restituia;

- caracterul infracțional al faptelor inculpatului este demonstrat și de circumstanțele în care inculpatul Istrati Artur, folosindu-se de încrederea părții vătămate Stadnițchi Vitalie, a dobândit de la acesta suma de 210 000 lei, pe care ulterior a însușit-o;

- latura obiectivă a infracțiunii imputate a fost realizată pe deplin de către inculpatul Istrati Artur, în acțiunile căruia se conține și latura subiectivă a infracțiunii de escrocherie incriminate de art.190 alin.(5) Cod penal;

- consideră că corijarea inculpatului este posibilă doar fiind izolat de societate, stabilindu-i o pedeapsă sub formă de închisoare, pedeapsă ce va corecta vinovatul și va asigura scopul pedepsei.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 07 noiembrie 2020, a fost respins apelul procurorului și menținută sentința fără modificări.

4.1. În motivarea soluției, instanța de apel a constatat că, starea de fapt și de drept se află în concordanță deplină cu materialele cauzei și corect a fost statuată de către prima instanță, nefiind prezente careva temeiuri de casare a sentinței. Prima instanță a dat o apreciere corectă probelor și circumstanțelor cauzei penale, examinând probele administrate prin prisma utilității și veridicității lor, sub toate aspectele, complet și în mod obiectiv, călăuzindu-se de Lege și în mod just a conchis asupra achitării inculpatului Istrati Artur de comiterea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal.

Împrejurările ce determină necesitatea achitării lui Istrati Artur au fost

constatate prin totalitatea de probe prezentate de partea acuzării și apărării în cauza penală, fiind corect apreciate, respectându-se prevederile art.101 Cod de procedură penală, iar prima instanță a ajuns corect și în mod justificat la concluzia că inculpatul Istrati Artur, urmează a fi achitat, din motiv că, fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

Instanța de apel a considerat că, probele acumulate la urmărirea penală și cercetate în ședința primei instanțe și apel nu atestă existența în acțiunile lui Istrati Artur, a faptei infracționale prevăzută de art.190 alin.(5)Cod Penal.

Totodată, instanța de apel, reluând cercetarea judecătorească pe caz potrivit modului stabilit pentru prima instanță, a corectat eroarea mecanică a primei instanțe și a constatat învinuirea adusă inculpatului Istratii Artur conform ordonanței privind modificarea învinuirii din 12.12.2018 în corespundere cu art.394 alin.(3) pct.1 Cod de procedură.

Instanța de apel a constatat, că prima instanță respectând prevederile legii, în partea descriptivă a sentinței de achitare a inculpatului Istrati Artur a indicat învinuirea adusă inculpatului existentă la momentul transmiterii cauzei în judecată.

Prin ordonanța din 12.12.2018 privind modificarea învinuirii (f.d. 107), faptele imputate inculpatului Istrati Artur au suferit modificări, sub aspectul stabilirii comportamentului delictuos a inculpatului ca unul viclean și dolosiv, nefiind aduse careva probe noi, acuzatorul de stat limitându-se la aceleași probe aduse în susținerea învinuirii anterioare.

Din aceste considerente, instanța de apel în fapt, a constatat că Istrati Artur se învinuiește de organul de urmărire penală în faptul, că acționând cu intenție unică, prin mai multe acțiuni infracționale identice, comise cu același scop și prin aceeași metodă, în perioada anilor 2013-2014, acționând din interes material, inducându-l în eroare pe numitul Stadnițchi Vitalie, sub pretextul investirii mijloacelor bănești într-o afacere care are ca gen de activitate vânzarea-cumpărarea cerealelor, adică prezentând ca adevărate unele fapte mincinoase, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului-posibilitatea de a soluționa astfel de chestiuni, prin comportamentul viclean și dolosiv exprimat față de partea vătămată, ilegal a dobândit de la Stadnițchi Vitalie mijloace în sumă totală de 210 000 lei, pe care i-a însușit, acțiuni care au produs daune în proporții deosebit de mari.

Pe baza stării de fapt, instanța de apel a reținut că, în drept, organul de urmărire penală a încadrat acțiunile inculpatului în baza art.190 alin.(5) Cod penal - adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul viclean și dolosiv, care a produs daune în proporții deosebit de mari.

Analizând probele prezentate de către partea acuzării și partea apărării, cercetate în ședința de judecată a instanței de apel, instanța de apel a considerat că, prima instanță a stabilit corect necesitatea achitării inculpatului Istrati Artur de comiterea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod Penal, corect stabilind că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

Instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia sentinței atacate, pe baza probelor prezentate de către procuror și examinate de prima instanță, probelor cercetate suplimentar în instanța de apel, probelor scrise din dosar, consideră că prima instanță a constatat în mod justificat faptul că procurorul nu a prezentat probe concludente și pertinente care ar demonstra vinovăția lui Istrati Artur sub aspectul comiterii faptei infracționale incriminate de art.190 alin.(5) Cod penal.

În desfășurarea acestei concluzii, instanța de apel a reiterat că aprecierea pozitivă dată convingerii instanței de fond, conform căreia din probatoriul administrat pe caz, în faptele inculpatului Istrati Artur, nu se constată latura obiectivă și latura subiectivă a infracțiunii de dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin comportamentul viclean și dolosiv.

Instanța de apel a notat că în cadrul urmăririi penale, de către organul de urmărire penală nu au fost administrate probe care să demonstreze cu certitudine și indubitabil existența faptei incriminate, pretinsă ca fiind comisă de către Istrati Artur, în situația în care declarațiile părții vătămate Stadnițchi Vitalie nu confirmă culpa inculpatului în sensul dobândirii ilicite a sumelor bănești prin comportamentul viclean și dolosiv.

Instanța de apel a reținut și faptul că în cazul de față, procurorul la etapa judecării cauzei în instanța de apel, a făcut referire și a pledat pentru cercetarea doar a aceluiași declarații și probe scrise, care au servit obiectul examinării și analizei de către prima instanță, care a ajuns la concluzia de achitare, fără a fi prezentate la etapa verificării probatoriului dat de către instanța de apel a altor probe noi, care ar demonstra cu vehemență existența infracțiunii incriminate, or, organul de urmărire penală în acest caz a acționat unilateral și neobiectiv, neadministrând suficiente probe, dar și neefectuând întreg ansamblul de acțiuni procesuale, care să demonstreze existența infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod Penal, în acțiunile lui Istrati Artur.

Instanța de apel a determinat că în acest caz, organul de urmărire penală a înaintat învinuirea lui Istrati Artur, axându-se pe declarațiile părții vătămate Stadnițchi Vitalie, cât și a martorului Stadnițchi Ana, care nu au confirmat învinuirea înaintată, și nici nu au furnizat careva informații utile pentru cauza penală în sensul învinuirii aduse în rechizitoriu și în sensul

învinuirii modificate.

De altfel, acuzatorul având obligațiunea de drept de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru stabilirea adevărului, a mers pe o cale greșită, orientând în acest sens întreg probatoriul, într-o direcție eronată, atribuind faptelor inculpatului trăsături a infracțiunii bazându-se pe declarațiile părții vătămate și ale martorului, care în esență nu au administrat suficiente probe în confirmarea circumstanțelor deplându-se organului de urmărire penală, de către partea vătămată Stadnițchi Vitalie.

Instanța de apel a notat că, procurorul nu a demonstrat că, 210 000 lei au fost însușiți prin comportament viclean și dolosiv de către Istrati Artur, întrucât reieșind din circumstanțele speței și din probele administrate, de asemenea reieșind din faptele care au avut loc ulterior intentării cauzei penale, pretinsa parte vătămată nu a fost dusă în eroare, de către inculpat. Însăși partea vătămată fiind audiată nu a invocat că inculpatul a obținut suma de bani prin comportament viclean și dolosiv. Iar, în lipsa existenței unui prejudiciu suferit de partea vătămată, este imposibilă atestarea comportamentului dolosiv al inculpatului în relațiile cu pretinsa parte vătămată.

5. *Decizia instanței de apel, a fost atacată cu recurs ordinar de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Gaudiuc Valentina, care invocând temei pentru recurs pct. 6 din dispozițiile art. 427 Cod de procedură penală, a solicitat casarea deciziei și remiterea cauzei spre o nouă rejudecare în instanța de apel.*

5.1 *În motivarea recursului procurorul a indicat că:*

- soluția instanțelor de judecată este contrară probatoriului administrat.

- urmare a examinării probelor, se constată că acțiunile inculpatului Istrati Artur au fost îndreptate nemijlocit întru dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane. Această concluzie, rezultă din declarațiile părții vătămate Stadnițchi Vitalie;

- instanțele de judecată, la adoptarea hotărârii, s-au bazat în exclusivitate pe declarațiile inculpatului, care a declarat că a împrumutat de mai multe ori mijloace bănești de la Stadnițchi Vitalie, însă de fiecare dată și-a executat corect obligațiile asumate. Nu a achitat ultima datorie la timp, din motivul apariției unor probleme de ordin financiar la întreprinderea la care activa, fiind în imposibilitate să restituie sumele bănești luate cu împrumut;

- instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor de apel invocate;

- prima instanță a constatat greșit învinuirea adusă inculpatului de către acuzatorul de stat, deoarece prin ordonanța din 12.12.2018 inculpatului Istrati Artur i s-a adus la cunoștință învinuirea modificată, conform modificărilor operate în Codul penal din 29.07.2018, ordonanță care a fost

prezentată instanței de judecată.

6. Judecând recursul ordinar în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit constată că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

În speță se constată, că recurentul s-a conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală și a declarat recursul ordinar în termen.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să admită recursul și să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel *se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.*

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual penal sau administrativ au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

În același context, Colegiul penal lărgit menționează, că hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței ierarhic superioare de a *verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea.*

Obligația instanței de a motiva sentința, constă în necesitatea de stabilire a adevărului, iar judecătorul să-și formeze convingerea asupra acestui adevăr și că realitatea este conformă convingerilor sale. Totodată obligația motivării este o garanție pentru părți în primul rând, precum și pentru alte persoane care pot cunoaște motivele pentru care judecătorul a pronunțat sentința respectivă. Motivarea este importantă pentru părți în cazul exercitării dreptului de atac a sentinței precum și pentru instanțele superioare, care să o poată verifica din punctul de vedere al legalității și temeiniciei acesteia.

Conform art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător.

Potrivit art. 325 Cod de procedură penală, judecarea cauzei în primă instanță se efectuează în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu.

Conform art. 113 alin. (1) Cod penal, se consideră calificare a infracțiunii determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componentei infracțiunii, prevăzute de norma penală.

În corespundere cu art. 66 alin. (1), (2) pct. 1) Cod de procedură penală, inculpatul are dreptul la apărare și dreptul să știe pentru ce faptă este învinuit.

Potrivit art. 8 Cod penal, caracterul infracțional al faptei și pedeapsa pentru aceasta se stabilesc de legea penală în vigoare la momentul săvârșirii faptei.

Colegiul penal lărgit constată că aceste prevederi legale deși sunt obligatorii, nu au fost întocmai respectate la judecarea prezentei cauze în ordine de apel.

Din textul recursului declarat, se atestă că recurentul critică decizia instanței de apel prin prisma temeiului de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, sub aspectele că *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.*

Verificând legalitatea deciziei atacate sub aceste aspecte, Colegiul penal lărgit reține că în speță și-a găsit confirmarea temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, prin prisma faptului că *instanța de apel nu s-a pronunțat și nu s-a expus asupra tuturor chestiunilor esențiale invocate în prezenta speță.*

În aceeași ordine de idei, Colegiul penal lărgit reține că din conținutul părții descriptive a deciziei atacate (f.d. 209-221, vol. IV), rezultă că instanța de apel contrar prevederilor art.101, 414, 417, 436 Cod de procedură penală, a adoptat soluția în cauză, rejudecând cauza nu a întreprins toate măsurile necesare de a elucida circumstanțele esențiale ale cauzei.

Instanța de apel în motivarea soluției nu s-a expus asupra chestiunii esențiale din această speță invocate de acuzatorul de stat atât în cererea de apel, inclusiv în prezentul recurs ordinar, și anume asupra constatării greșite de către prima instanță a învinuirii aduse inculpatului Istrati Artur de către acuzatorul de stat și anume aceasta nu a ținut cont de faptul că prin ordonanța din 12.12.2018 inculpatului Istrati Artur i s-a adus la cunoștință învinuirea modificată, conform modificărilor operate în Codul penal din 29.07.2018.

Mai mult ca atât, Colegiul penal lărgit observă neconcordanțe în constatările instanței de apel făcute la pct. 9 în decizia sa, care pe de o parte

constată că "instanța de fond **respectând prevederile legii**, în partea descriptivă a sentinței de achitare a inculpatului Istrati Artur a indicat învinuirea adusă inculpatului existentă la momentul transmiterii cauzei în judecată", însă pe de altă parte constată că, "Prin ordonanța din 12.12.2018 privind modificarea învinuirii (f.d. 107), faptele imputate inculpatului Istrati Artur au suferit modificări, sub aspectul stabilirii comportamentului delictuos a inculpatului ca unul viclean și dolosiv, nefiind aduse careva probe noi, acuzatorul de stat limitându-se la aceleași probe aduse în susținerea învinuirii anterioare", asupra căreia prima instanță nu s-a expus, și menține soluția primei instanțe de achitare a lui Istrati Artur de sub învinuirea de comitere a infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal pe învinuirea adusă inculpatului existentă la momentul transmiterii cauzei în judecată.

Or, prin ordonanța din 12.12.2018 privind modificarea învinuirii (f.d. 107), Istrati Artur se învinuiește că, „acționând cu intenție unică, prin mai multe acțiuni infracționale identice, comise cu același scop și prin aceiași metodă, în perioada anilor 2013-2014, acționând din interes material, inducându-1 în eroare pe numitul Stadnițchi Vitalie, sub pretextul investirii mijloacelor bănești într-o afacere care are ca gen de activitate vânzarea-cumpărarea cerealelor, adică prezentând ca adevărate unele fapte mincinoase, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului - posibilitatea de a soluționa astfel de chestiuni, prin comportamentul viclean și dolosiv exprimat față de partea vătămată, ilegal a dobândit de la acesta mijloace bănești în sumă totală de 210 000 lei, pe care i-a însușit, acțiuni care au produs daune în proporții deosebit mari.

Acțiunile lui Istrati Artur fiind încadrate de către acuzatorul de stat în baza art.190 alin.(5) Cod penal, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul viclean și dolosiv, care a produs daune în proporții deosebit de mari.”

În consecință, Colegiul penal lărgit atestă că instanța de apel a adoptat o decizie pripită de menținere a sentinței de achitare a inculpatului Istrati Artur de sub învinuirea de comitere a infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, printr-o motivare superficială, fără a clarifica aspectul esențial menționat supra, prin ce a fost afectată soluția adoptată și astfel, recursul declarat de procuror urmează a fi admis, iar decizia instanței de apel casată total, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel.

7. La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de dispozițiile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul cuvenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii procesual penale – asupra motivelor esențiale indicate în cererea de apel declarată de către procuror și chestiunile

esențiale supuse atenției sale, și în măsura competenței sale asupra motivelor din recursul declarat, nominalizate în prezenta decizie, să țină cont de toate circumstanțele de fapt și de drept ale cauzei, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, și în dependență de circumstanțele constatate, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală și jurisprudența CtEDO.

8. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Admite recursul ordinar declarat de către a procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Gavdiuc Valentina, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 07 noiembrie 2019, în cauza penală în privința lui *Istrati Artur xxxxx* și dispune rejudecarea cauzei, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la 30 decembrie 2020.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Boico Victor

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena